

премошћење

Гај Вандерхејџ

НА НИЗБРДИЦИ ЖИВОТА

Сада је пола седам; моја жена се враћа кући с посла. Бријем се у тренутку када чујем како њен кључ загребе у браву. Ја врата нашег стана држим стално закључана. У нашу зграду је два пута проваљено од када смо се доселили, а ја не волим изненађења. Мој опрез нервира моју жену; она у томе види доказ противљења да се животу приступи на другарски начин широм отворених руку што је она очекивала од супружника. Увиђам да ју је овај делић моје нелојалности учинио несрећном. Чују се њене потпетице које живахно одзвањају док хода по незастртом ходнику. И ја закључам врата купатила како бих је омео у намери.

Ја то радим зато што би је стање у коме се налази купатило (и моје стање) само још више учинило несрећном. Примећујем да је угашени опушак моје цигарете направио браонкасту мрљу од никотина на ивици лавабоа у коме има и пепела који је отпао од њега. Чаша вискија која стоји на казанчету није празна. Ја сам се читаво поподне подмазивао у очекивању дочека нове године коме рађе не бих присуствовао. Пошто се виски сматра за добро друштвено средство за подмазивање, ја сам покушавао, колико год је то зависило од мене, да се подмажем. Некако осећам да није успело.

Моја жена сада тресе врата. „Еде, јеси ли унутра?”

„Нико други”, одговарам, бесно скидајући богате откосе пене са образа.

„Дођавола, Еде”, каже Викторија љутито. „Молила сам те. Лепо сам те молила да завршиш ти пре него што стигнем кући. Морам да се спремим за излазак. Рекла сам Хелени да ћемо тамо бити до осам.”

„Нисам знао да је тако касно”, објаснио сам неуверљивим гласом. Могу да замислим положај који је заузела с друге стране врата. Моја жена је социјални радник и свакога дана има контакте с људима као што сам ја. С неодговорним људима. Сада је већ држала руке скрштене на грудима а сасвим мало нагнула на једну страну главу са светлим шлемом црне косе. Уста су јој се набрала као новчаник с притегнутом узицом, а ноге је пркосно и стабилно раставила, што је значило да је одатле ништа не може померити.

„Еде, колико ћеш још бити унутра?”

Познат ми је тај тон гласа. Речи никада не могу да прикрију своје значење. Увек је упитан и увек подразумева да би се моје озбиљне грешке у карактеру могле исправити. *Па зајбо због чега се не појурим?*

„Пет минута”, весело довикнем.

Викторија оде. Звук њених потпетица живахно одзвања на дрвеном поду.

Моје мисли усмере се ка забави, а затим нормално на државне службенике, јер скоро сви Викторијини пријатељи су људи с којима она ради. Државни службеници неизбежно ме наведу да размишљам о мандаринима, а затим о Азијатима уопштено. Задржим се на Монголима и почнем пажљиво да резбарим пену на лицу, намеран да себи оставим браду од пене а ла Фу Манчу. Прилично лепо обавим посао. Зажмири.

„Огледалце, огледалце моје”, прошапћем „на свету најжешћи ко је?”

Однекуд из дубине гуше као одговор произведем звук као из гроба. „Ти, Џингис Еде, ти си Страх Света! Ти који подижеш кенотафе од лобања! Ти који се гостиш с грбача својих непријатеља!” Замишљам себе како јурим из централне Азије на чулавом понију, прекаљен годинама у седлу, окрећем очи боје бадема на дивне и попустљиве градове који леже под мојим немилосрдним погледом.

Викторија се вратила пред врата купатила. „Еде!”

„Молим, драга”, одговарам кротко.

„Еде, објасни ми нешто”, захтева она.

„Све што хоћеш, лихихипе мој”, одговарам. Ово је увери да сам упозорен на опасност. Сада почиње фер борба и њу не мора да мучи осећање да је насрнула на свој плен из заседе.

„Немој да си саркастичан. Нема потребе.”

Проспем виски из чаше, исперем је испод славине и у њу ставим четкицу за зубе, и све изгледа безазлено. Пикавац фркнем у клозетску шољу, а палцем избришем мрљу од никотина. „Извињавам се”, кажем док махнито претурам по орманчићу с лековима

тражећи течност за испирање уста како бих прикрио мирис алкохола у мом задаху.

„Еде, ти читавог дана немаш шта да радиш. Апсолутно ништа. Због чега ниси ту могао да се спремиш пре него што ја дођем кући?”

Испирам уста. Тада угледам моју обилну, белу Фу Манчу и почнем да је гулим. „Па, драга, овако стоје ствари,” кажем ја. „Ти знаш колико се ја знојим. И ја се стварно унервозим због тих малих свечаних скупова. И ја зато преценим колико имам времена на располагању. Признајем то. Али човек не жели да се појави на оваквим слављима сав знојав. Допада ми се да мислим да је снага мог дезодоранса на свом врхунцу када уђем. Сигуран сам да схваташ...”

„Умукни и излази одатле”, каже Викторија уморним гласом.

Последњи летимичан поглед по купатилу и нагло отворим врата и прикажем својој жени мој најбољи осмех који као да каже ја-сам-недужан-идиот-немој-да-ме-бијеш. Пошто сам без посла ја увежбавам своје осмехе у огледалу кадгод имам превише времена. Имам по један за сваку прилику. Овај сада је верна репродукција. Уметност која подражава живот. Неки дан, док сам се шетао, угледао сам великог црног лабратора како сере на нечијем прагу. Моментално смо успоставили контакт. Исцерио се снажно пут мене док му је тело подрхтавало од напрезања. Његов осмех је био савршена мешавина физичког растерећења, несташности и извињења због његове индискреције. Савршено прикладан осмех за моју тренутну ситуацију.

„Чист чистијат и прилично-ружичаст”, објавим ја својој жени.

„Досадно је у браку с одраслим човеком,” каже Викторија и прогура се поред мене у купатило. „Спреми ми неко пиће, потребно ми је.”

Пожурим да се повинујем и враћам се на време да видим како моја жена спушта своју дивну задњицу у каду с врелом, сапуњавом водом одакле се уздижу венци паре. Завали се и њене груди се сравне; игра се са славином са својим нежним ножним прстима који као да су од слоноваче.

„Исусе”, промрмља, изненађена врелином.

Седнем на клозетску шољу и играм се са својим пићем, окрећући провидни цилиндар и његов садржај боје јантара у мојој руци. Затим нагло додам Викторији њену чашу и као гамбит у отварању у шаху упитам, „Како је Хауард?”

Моја жена се не тргне већ само раскошно уздахне, потапајући се у богату врелину. Ја ово протумачим као немилосрдност срца. Читам јој црте на лицу које говоре о прељуби која траје. Има већ неко време како сумњам да је Хауард, један озбиљан и претворено достојанствен психолог који ради за провинцијско Одељење друштвених служби, њен љубавник. Моја жена је почела да ради до у касне сате, а неколико пута када сам јој телефонирао у канцеларију, камуфлирајући свој

глас и изигравајући неког разјареног корисника владине дарежљивости, јавио се Хауард. Када се сретнемо на неком јавном окупљању, Хауард се односи према мени с једва суздржаним презиром какав се упућује неком рогоњи који ништа не сумња.

„Хауард? Ох, добро је,” одговара Викторија безбојним гласом сркућући своје пиће. Њено тело као да се издужује под водом и за тренутак осећам оправданим да је опишем као складну.

„Допада ми се Хауард”, кажем ја. „Требало би да га једно вече позовемо на вечеру.”

Моја жена се насмеје. „Ти се не допадаш Хауарду”, каже она.

„Ох?”, изигравам да сам изненађен. „А што?”

„Знаш ти зашто. Зато што стално досађујеш да ти постави дијагнозу. Није он глуп, знаш. Зна он да му се ти подсмеваш. Провидан си, Еде. Кад некога не волиш ти омаловажаваш оно што тај ради. Хиљаду пута сам те видела како то радиш.

„Одбијам”, кажем ја, „да одговарам на инсинуације.”

Овакав разговор мучи моју жену. Почне да плуска по води у кади. Не може да иде предалеко у својој одбрани Хауарда.

„Није он лош”, каже она. „Помало сувопаран, ту се слажем с тобом, али та сувопарност понекад је пожељнија од потпуне неодговорности. Ти, с друге стране, као да страшно презиреш свакога чије се понашање иоле приближава здравом разуму.”

Знам да моја жена сада скреће разговор ка питању запошљавања. Постоје два пута за испитивање. Она може да се концентрише на прошлост, украшену каква је већ читавом серијом потпуних катастрофа, или на будућност. Све у свему ја прошлост видим као безбеднији терен, бар с моје тачке гледишта. Она зна да сам слагао због чега сам избачен с мог последњег посла, а ево шест месеци касније она још увек није из мене извукла истину.

У ствари, показали су ми врата због „редовне некооперативности”. Био сам запослен на једном проширеном програму за одрасле. Ни за живу главу нисам могао да савладам терминологију и то је створило прилично неповољан утисак. Сва та прича о „ометеним ученицима”, „животним вештинама” итд. потпуно ме је слуђивала. Кад год сам био сигуран да знам шта која реч значи, неко би одлучио да је она постала набијена гадним конотацијама па би измислио неки нов „израз без вредносних квалификација”. То место је било права лудница и ја сам се сходно томе понашао.

Морам да признам да је, ипак, постојала једна ствар која ми се допадала у том послу. А то је било да одговарам на телефонске позиве кад је канцеларија била празна, што се често дешавало зато што су сви јурили напоље у заједницу ради „идентификације потреба”. Свакога ко је позивао поздрављао сам безбрижним речима „Школа знања. Го-

сподин свезналица на апарату!” Прилично незрело, признајем, али је задовољавало. И било ми је прилично жао што сам добио ногу пре него што сам успео да сретнем правог, живог, од крви и мяса ометеног ученика. Очигледно да их је било на хиљаде у нашој заједници и они су били нешто што је лоше. На једном састанку на коме смо покушавали да одлучимо шта треба урадити у вези са њима, ја сам предложио, помало користећи жаргон Пентагона који сам покупио преко вести у касне сате, да ако нам икада неки од њих падне шака или неко од њима сличне сорте, ми треба да их терминирамо без двоумљења.

„Узгред буди речено”, упитала је моја жена ноншалантно „јеси ли данас излазио да тражиш?”

„Звао је Хари Велс”, слагао сам. „Мисли да ће кроз неколико месеци имати нешто за мене.”

Моја жена се с нелагодношћу помера у кади и ствара мале таласиће који се шире од њеног тела као нека аура која узнемирава.

„Баш чудно”, каже она јетко, „Данас сам звала Харија да видим да ли може да ти нађе неки посао. Ништа није предвидео у будућности”.

„Мора да је мислио на непосредну будућност”.

„Није поменуо да је разговарао с тобом”.

„Баш чудно”.

Викторија наједном устане. Устаје Венера из каде. Заточена вода јој се слива низ груди, клизи јој низ бедра.

„Доврага, Еде! Кад ћеш почети да говориш истину? Мука ми је од свега овога.” На слепо опипава тражећи пешкир док очима упира у мене. „Само упамти”, додаје она, „понашај се лепо вечерас. Држи се по страни од мојих пријатеља.”

Остајем без речи пред њеном пламсавом лепотом, пред овом много-пута-осујећеном љубављу која се увија и окреће у потрази за неким вредним објектом. Кротко, обећавам.

Ја возим на дочек, моји предњи фарови парају вео густог, светлугавог снега који пада. Градске екипе још увек нису уклониле божићне украсе; ниске светиљки обавијају се око уличних светиљки, а ружичасти Деда мразеви весело поздрављају нашу зимску тишину. Тврдоглавост која се назире у профилу моје жене доприноси да њена разочараност у мене постане опипљива. Она не схвата да сам ја човек на низбрдици живота. Не могу да је за то кривим, јер и мени самом је било потребно више година да схватим ту чињеницу.

Спознаја се јавља у тако много облика. Пре неколико година листао сам неке трачерске новине које пуне рафове по супермаркетима. Оне су тако направљене да шокирају и драшкају, али повремено оне објављују чињенични текст који може да испуни празан простор. Један од ових је свакако био замишљен да убеди мајке да прерано сазрела деца нису никакав благослов и како мајке сасвим обичне деце представљају

већину жена, тај текст је помало утешно звучао међу сумрачним предвиђањима у вези са превртањем Сан Франциска у море или Марсовцима који краду малу децу из паркираних колица за бебе.

Изгледа да је у Немачкој у осамнаестом веку постојало неко чудо од детета. Када је имао девет месеци склапао је смислене реченице; а са годину и по дана читао је Библију; када је имао три године сам је учио грчки и латински. У четвртој је умро, вероватно здробљен очекивањима зато што му је било суђено да у будућности рађа опојније и разноврсније плодове.

Ова мала вест ме је ужаснула. Признајем. Није то било зато што овај кратак живот детета није био ни у чему изузетан. На против, било је то зато што је он следио тако добро познату шему, шему за коју ја до тада нисам ни знао да постоји. Па, није баш тачно тако. Осетио сам ја ту шему. Знао сам да постоји, али је уистину нисам *осетио*.

Његов живот, као сваки други живот, могао се графички представити: успон који достиже врхунац, застој на одређеном чворишту, а затим се спушта. Само што се успон мења у сваком одређеном случају; код овог детета он је био стрмији него код већине, а силазак бржи. Сви ми сазревамо. Сви смо подложни истом неминовном закону, истој математичкој извесности.

Тада сам имао двадесет пет година; то сам могао себи да избијем из главе. Сада имам тридесет, још увек млад, признајем, али осећам како су ми стопала на нагибу који се спушта. Знао сам да сам сада кренуо неизбежним путем наниже, опуштена глосада која ће ме на крају преврнути на дну мог графикона. Човека на силазној линији живота покреће инерција; једина иницијатива која му је остављена јесте да ли ће одлучити да ужива у том пролазном призору.

Сад, моја супруга је жена која је пуна наде. Она оптимистички гледа на будућност, али исти импулс који ме нагони да закључавам врата нашег стана држи ме у страху од тога. И тако ми настављамо у тандему, њена рамена вуку напред пуна наде, а моје се пете укопавају, опиру. Викторија мисли да ја имам способности; она очекује да ја, као нека сасушена пустињска биљка која не показује никакво обећање, наједном процветам пред њеним зачуђеним очима. Она верује да ја могу да изаберем оно што она очекује. А ја сам само намеран да одржавам своју равнотежу.

Кућа Хелене и Еверета сва блешти од светлости, прозори су им квадрати испуњени снажним сјајем. Паркирам кола. Моја супруга очигледно решава да уђемо као пар, као атоми који су одлучно повезани. Ухвати ме за руку. Наши домаћин и домаћица нас сачекују на вратима. Хелен и Викторија се пољубе, а Еверет, који нема поверења у мене, мушки ми стисне руку, као да је спреман да ми опрости, у празничном расположењу. Уведе нас у салон. Изненађен сам да је ту већ

пуно људи. Људи на све стране, седе или пију, неки чак леже по тепиху. Скоро никога не познајем. Та непозната лица несигурно пливају један тренутак и ја почнем да увиђам да сам прилично пијан. Већина тих људи су млади, и, као и моја жена, државни службеници.

Угледам Хауарда у углу, ослоњеног о зид. Размеће се густом, богатом брадом. Физички он се потпуно разликује од мене, висок је и мршав. И то је разлог због чега ја не могу да замислим Викторију у његовом наручју. Моје моћи инвенције досежу до преломне тачке у покушају да верујем да би она и могла да буде неверна типу тела као што је моје. О себи размишљао као о неком медведастом и мазном типу. Секс са Хауардом, нагађам, био би атлетски и жесток.

Неко, не знам ко, нуди ми чашу и ја је узмем. То је грешка. То је пунч припремљен за Еверетову забаву, благо вино од јабука са опорим укусом каранфилчића. Међутим, ја га послушно пијем. Викторија се удаљи од мене и ја сам слободан да кренем у лов за неким прихватљивијим напитком. Нађем боцу вискија у кухињи и наспем себи доста, а онда узоркујем. Пошто оценим његов честит укус (очигледно, то је пиће; мрзим интоксиканте који прикривају сврху некаквом питкошћу) и понесем га натраг у салон.

Једна врло згодна, озбиљна млада жена стане поред мене. Она је једна од оних љубазних особа које се крећу на забавама као утвара са намером да каснопридошлица помогну да се угодно осећају. Разговарамо неповезано о забави, слажући се да је изванредна и изражавајући дивљење према нашем домаћину и домаћици. Та млада жена, која се зове Ана, признаје да је адвокат. А ја признајем да сам поморски архитекта. Она ме пита а шта ја то радим у прерији ако сам поморски архитекта. То је тешко питање. Ја ништа не знам о поморским архитектама и не могу ни да нагађам шта би они могли да раде у прерији.

„Перспективе”, кажем ја сумрачно.

Она ме чудно погледа и онда шмугне, према свом девијантном мужу. Неколико минута касније сигуран сам да они причају о мени, и зато се ја извлачим у кухињу да наспем себи још један виски.

Хелен ме затиче ту. Покушава да пронађе маслине.

„Еде”, пита она, „јеси ли видео теглу с маслинама?” Показује ми рукама колико је велика. Неко је укључио стерео и ја осетим благо вибрирање пода, што значи да људи играју у салону.

„Нисам”, одговорим. „Ја ништа не видим. Насвирао сам се”, признајем.

Хелен ме сумњичаво погледа. Хелен и Еверет нису присталице пића – због тога обесхрабрују потрошњу тако што служе топло благо вино од јабука на својим забавама. Слабашно се осмехне и мане се маслина у корист запослења. „Како напредује тражење посла?” пита љубазно док претура по фрижидеру.

„Још увек ништа.”

„Еверет и ја смо начуљили уши”, каже она „Ако ишта чујемо прво ћеш ти сазнати.” А затим изјури из кухиње носећи теглу киселих краставчића.

„Еј, гуско једна”, дерем се, „па то нису маслине, то су *кисели кра-
стѿавчићи!*”

Несигурним кораком вратим се у салон. Неко је ставио валцер на стерео и моја жена и Хауард лагано и спокојно се окрећу у ограничене-ном расположивом простору. Примећујем да је он провукао своју ногу између бутина моје жене. Добро потегнем и почнем да их процењујем. Згодан су пар. Поздравим их подизањем чаше, али ме они не виде и тако пропуштају да виде мој кавалерски гест који је наговештавао колико сам уморан од живота.

Неки човек и нека жена с моје леве стране причају о Чилеу и чилеанским избеглицама. Изгледа да је она задужена за неке и да са њима има проблема. Они су подељени старим политичким непријатељским ставовима: неће да уче енглески; један од њих инсистира да вози кола без важеће возачке дозволе. Њихови гласови озбиљни и продорни, мешају се раздвајају, раздвајају и мешају. Посматрам своју жену, вешто вођену, како се окреће и клизи, клизи и окреће. Хауардово лице плови над њеном главом, хладнокрвна маска задовољства.

Зидни сат изнад софе ми говори да је тек десет сати. Једна година је раздвојена од наредне са два сата. Међутим, они брзо пролазе, јер ја имам јако велику срећу да се умешам у једну политичку расправу. Ништа не знам о политици, али исто тако ништа не зна нико од људи с којима расправљам. Увек сам сматрао да заиста жива расправа зависи од незнања борилаца. Што су дискусанти веће незналице, то је дебата жустрија. Ова се пријатно загрева. Очас посла неколицина људи ме је прогласила за неофашисту. Њихов недостатак објективности бескрајно ми се свиђа. Стојим и блистам и њишем се. Повремено се повучем у кухињу да напуним чашу, а они ме прате, гађајући ме у леђа статистичким подацима и аналогјама.

Тек у дванаест сати ја увидим опсег анимозитета који сам изазвао овом представом. Једна жена ме сасвим искрено мрзи. Одбија пријатељски новогодишњи пољубац. Залажем се да политика не треба да стоји на путу братства.

„Мора да сте сав тај глупи еготистички индивидуализам научили од Ејне Ренд,” бубне она.

„Кога?”

„Списатељице. Ејне Ренд”.

„А ја сам мислио да говорите о корпорацији”, кажем јој ја.

Она ме назове шупком и оде. Чак и у мојој пијаној отупелости ја приметим да њену непријатељску процену деле сви који су се налази-

ли у кругу докле су могли да допру гласови. Затичем себе како гласно и жестоко покушавам да се оправдам. Хелен крчи себи пут кроз салон ка мени. Ухвати ме за лакат.

„Еде”, каже она, „изгледаш лоше. Имам мало кафе у кухињи.”

Послушно допустим да будем одведен. Хелен ми наспе шољу кафе и постави ме да седнем у кутку за доручак. Искрено сам скрушен и постиђен.

„Види, Хелен, кажем ја, „извињавам се. Превише сам попио. Боље да кренем. Хоћеш ли рећи Викторији да сам спреман да одем?”

„Викторија је изашла да набави мало леда”, каже она с nelaгодом у гласу.

„Како до врага она може да набави лед? Она не вози.”

„Отишла је с Хауардом.”

„Ох, добро. Сачекаћу.”

Хелен ме оставља самог да размишљам о својим гресима. Али ја се не задржавам на мојим гресима; размишљам о Викторијиним и Хауардовим. Опипавам главу, тражим чворуге од рогова који ми расту. То је непријатна шала. Коначно устанем, оснажим се још једним пићем, пронађем свој капут и чизме и изађем напоље да чекам младе љубавнике. Снег и даље пада ковитлајући. Нова година нас поздравља мећавом.

Не морам много да чекам. Кола се примичу опрезно улицом, предњи фарови сијају. Зауостављају се на супротној страни улице. Чујем како се залупе врата кола, а онда смех. Хауард и Викторија трче лагано преко улице. Он као да је јури, бар такав је утисак који добијам на основу њеног подврискивања од задовољства. Крену прилазним путем ка кући пре него што ме угледају. Ја стојим, или бар замишљам да стојим, савршено непомичан и застрашујућег изгледа.

„Здраво, Хауви”, кажем ја. „Како твоји трикови?”

„Еде”, каже Хауард застајући. Упути ми кратак климај главом.

„Ишли смо по лед”, објашњава Викторија. Као доказ подиже торбу.

„Тако значи, Хауви?”, питам ја скрећући своју пажњу на разбијача дома. Нисам сигуран да ли стварам ову сцену само како бих створио осећај nelaгодности код Хауарда, кога не волим, или зато што сам љубоморан. Можда по мало и једно и друго.

„Име је Хауард, Еде”

„Име је Едвард, Хауарде”.

Хауард се накашље и почне да повлачи ногама. Има неки благ осмех.

„Па, Еде”, каже он, „у чему је проблем?”

„Проблем је, Хауви, моја жена. Проблем је у томе што сам ја рогања. Исто тако ја овога тренутка осећам невероватну количину непријатељства према теби. Сад овако, ти си психолог, Хауви, па реци који је одговор на моје осећање непријатељства?”

Хауард слегне раменима. Осмех који као да се замрзао на његовом лицу искриви се од гнева.

„Нема одговора? Па, ево мог рецепта. Сигуран сам да ћу се осећати много боље ако те одвалим једном да ти одлети та капица с главе, Глуши Августе, кажем ја. А онда почнем да радим нешто јако глупо. По оваквом времену ја скидам капут.

„Прекини с тиме”, каже Викторија. „Еде, одмах да си престао!”

Под овом претњом насиља Хауард се сав надује. Као да се проширио у тој ноћи; поприма заштитнички и очински изглед. Чак му и глас постаје дубљи; он досеже доње регистре. „Ја ћу се побринути око тога, Викторија”, каже он грубо.

„Престаните да се понашате као деца”, бесни она. „Прекините!”

Јадна Викторија. Два својеглава мушкарца, јелени у време парења у тихој ноћи.

Некако моја десна рука као да се упетљала у рукаву капута. Пошто сам пијан, мој покушај да се искобељам заокупи сву моју пажњу. Наједном ми лева страна лица утрни и ја се нађем на леђима. Хауви стоји изнад мене.

„Ти кучкин сине”, промрљам ја, *џо* није фер. Оданде где се налазим покушавам да га ритнем у оно што се зове породично благо. Безуспешно.

Хауард је наједном савршени центлмен. Љубазно ми допушта да станем на ноге. А затим ме нељубазно поново обори доле. Овога пута снага његовог ударца обрне ме и ја паднем на нос. Хауви се доказује да је много способнији него што сам мислио. У том тренутку ја зажалим што у џепу немам француски кључ.

„Јел’ ти доста?”, пита Хауви. Кукуриче као певац на ђубришту.

Чујем Викторију. „Па наравно да је добио доста. Шта је теби? Он је пијан. Хоћеш ли да га убијеш?”

„И то ми је било пало на памет”.

„Чекај само да ослободим руку, кучкин сине”, кажем ја. „Видећемо ко ће кога да убије.” Наравно мени је било *досџа*, али то не могу да признам.

„Само изволи”.

Некако успем да покидам свој капут. Хауард стоји и чека, поскакује на прстима, клима главом. Осећам благу вртоглавицу покушавајуши да усредсредим поглед на његове бурне покрете. „Хајде”, бодри ме Хауард. „Хајде.”

Повијем главу и насрнем му на трбух. Ударац у потиљак избаци ми језик из уста као неку одапету полугу. Главу заријем у снег. Колено ми се забије у леђа, прикује ме, а ударци као киша падају по мом потиљку. Најбоље чему могу да се надам у једном луцидном тренутку је да ће Хауард поломити руку о моју лобању.

Жена ме спасе. Чујем је како вришти и, каква је већ сналажљива девојка, она одвлачи Хаувија с мојих леђа вукући га за косу. Он је псује; она виче; свађају се. Ја лежим на снегу и дахћем.

Чујем како се улазна врата отварају и видим силуētu мог домаћина на вратима.

„Исусе Христе”, виче Еверет, жшта се то овде дешава?”

Окрећем се на лађа таман да видим како се Хауард повлачи ка својим колима. Моја тигрица га је натерала у бекство. Он је свакако разјарен. Кола урлају и занесу се на улицу. Станем на ноге и почнем да добацујем увреде његовим задњим светлима.

„Викторија, јеси ли то ти?” несигурно пита Еверет.

Она пројеца неко да.

„Уђи овамо. Узбуђена си.”

Она одмахује одречно главом.

„Хоћеш ли да попричаш с Хеленом?”

„Нећу”. Еверет уђе у кућу збуњен. Падне ми на памет какав смо ми изузетан пар.

„Хвала ти”, кажем, покушавајући да стресем снег с џемпера. „За пет година брака никада ништа лепше ниси учинила. Ценим то.”

„Умукни”.

„Јеси ли видела негде мој капут?” Почнем да посрћем наоколо тражећи свој издајнички одевни предмет.

„Ево”. Она ми помаже да се обучем. Проверавам џепове. „Изгледа да сам изгубио кључеве од кола”, кажем ја.

„Ништа ме не чуди”. Викторија се примирила и брише очи рукавима свог капута. „Баш и добро, сувише си пијан да би возио. Идемо пешке до улице Алберт. Аутобуси раде до у касне сате на Нову годину за пијанице као што си ти”.

Пођем у корак с њом. Дрхтим од хладноће, али ми је паметније да се не жалим. Припалим цигарету и тргнем се кад дим опржи посекотину у устима. Опрезно опробам расклаћени зуб језиком.

„Била си врло храбра”, кажем. Тако сам дирнут њеним чином лојалности да је ухватим за руку. Она се томе не опире.

„То ништа не значи”.

„Мени се чини да си ти онамо донела некакву одлуку ...

„Сваки странац би могао исто то да учини”.

Допустим да је то тачно.

„Ништа не жалим”, каже Викторија. „Не жалим због онога што је било између Хауарда и мене; не жалим што сам ти помогла.”

„Тибетанке често имају по два мужа”, кажем ја.

„А шта би то требало да значи?” пита она, заставши испод уличне светиљке.

„Нећу се више мешати.”

„Рекла бих да ти не схваташ,, каже она, настављајући да хода. Уђемо у пуну улицу, тиху и белу. Ниједна кола овуда нису сатима прошла, снег је без трагова.

„Нова је година”, кажем ја испуњен надом, „ноћ за доношење одлука.”

„Ти не можеш да се промениш, Еде”. Њен губитак вере у мене ме шокира.

Повратим равнотежу. „Могао бих”, устврдим. „Сада се осећам спремним. Мислим да сам нешто научио. Стварно”.

„Еде”, каже она, одмахујући главом.

„Решен сам” кажем свечаним гласом, „да нађем посао.”

„Еде, не.”

„Решен сам да говорим истину.”

Викторија буквално испружи руку и покушава да угуши моје речи руком на којој је рукавица. Ја се отимам. Увиђам, необјашњиво, да плачем. „Решен сам да другачије поступама према теби,” успем да кажем. Али док то говорим ја знам да нисам у стању да урадим ништа од тога. Ја сам човек на низбрдици живота и не би требало да дајем обећања која не могу да одржим, не њој бар.

„Еде”, каже она одлучно, „мислим да је било доста. Више нема сврхе.”

У праву је. Идемо даље ћутећи. Толико старих рана по свему судећи не могу тако лако да зацеле. Бар не када сам ја у питању. А снег као да све брже и брже пада.

Из збирке изабраних приповедака *На низбрдици живота*

ГАЈ ВАНДЕРХЕЈГ се сматра за једног од најпознатијих канадских писаца. Лауреат је награде Генералног гувернера. До сада је објавио шест романа и збирки приповедака. Најновији роман *Последњи прелазак* донео му је неколико награда и одлично је прихваћен у Канади, Сједињеним Државама и Енглеској. Романи су му преведени на десетак језика. Гај Вандерхејг предаје књижевност на универзитету у Саскатуну.

Превео с енглеског и белешку сачинио ЂОРЂЕ КРИВОКАПИЋ